لەپەیمانگەی هونەرەجوانەکان..
مامۆستایەك خوێندكارێك فەلاقە دەكات!!

ئەنوەر محەمەد

لەسەرو بەندی نزیك بونەوەی ڕۆژی شانۆی جیهانیدا لەناو پەیمانگەی هونەرجوانەكانی سلێمانی لەبەرچاوی مامۆستایان و خوێندكارانی ئەو پەیمانگەیە سەرۆكی بەشی شانۆی پەیمانگەی هونەرجوانەكان بەشەق و زلەو جنێو لە خوێندكاری قۆناغی چوارەم (دێرین حامید) دەدات و دێرین حامیدیش بۆ چاوەڕێی هەڵوێستی بەڕێوبەرایەتی پەیمانگەو بەشەكەیەتی ..

لەپەیوەندیەكی تایبەتدا قوتابیەكی نزیك لەڕوداوەكە كەنەیویست ناوی ئاشكرا بكرێت وتی" هەمو ساڵێك قوتابیانی دواقۆناغ وپێش دوا قۆناغ بەرهەمێكی شانۆیی پێشكەش دەكەن ئەم ساڵیش خوێندكار دێرین حامد بەرهەمێكی شانۆیی هەبوو، ، بۆئەوەی بتوانێت بەرهەمێكی باش بێت، خۆی زۆر ماندووكرد بۆئەوەی لەڕۆژی شانۆیی جیهانیدا نمایشبكرێت..

بەڵام پاش بینین مۆفەق عارف لهۆنی سەرۆكی بەشی شانۆ پێی دەڵێت " ئەم شانۆییە نمایش ناكرێت، دێرینیش دەڵێت بۆچی؟؟ ئەویش دەڵێت لەبەرئەوەی ئیقاعی خاوە..

ئەویش دەڵێت :كەمو كورتیەكانی چارەسەردەكەم، بەس با نمایشی بكەم ، بەڵام ئەم فس فس پاڵەوانە پێی دەڵێت "بەئارەزوو نایەڵم نمایشبكرێت، لەگەڵ ئەم قسەیەدا بەشەق و زلەو جوێنی زۆر ناشیرین لەبەر چاوی ژمارەیەكی زۆر خوێندكار قوتابیەكە دەداتە بەرشەق و زلە!!

وەلاَبابە ئافەرین مامۆستای هونەر جگە لەوەی من وەك قوتابییەكی ئەو بەشە لەوێدا ڕاوەستابوم هەزارجوێنی ناشیرینم گوێ لێبوو مامۆستا مۆفەق بەقوتابییەكانی وت كە خۆشترینیان ئەوبوو وتی سەگی سەگباق گو بەڕیشی باوكت!! دیارە خاڵە مۆفەق هێشتا ڕۆڵی ملازمی ئەمنیەكەی گەردەلولی تێداماوەتەوە ،بۆیە وا پۆلیسیانە مامەڵەدەكات !! لەگەڵ ئەم لێدانەدا قوتابیان حەپەسان مامۆستاش بەبەرچاوی ئەو خەڵكەوە بەشەق و زلە بەردەوام بوو، ئێستا هەڵمەتێكی ئیمزاكۆكردنەوە لەوبارەیەوە بەردەوامەو بڕیارە ڕۆژی شانۆی جیهانی كە دەكاتە 3/27 بەیاننامەیەكی نارەزایی لەوبارەیەوە بڵاوبكرێتەوە..

سەبارەت بەهەڵوێستی قوتابیان و شانۆكارانی تر ئەو قوتابیە دەڵێت" لەبەرئەوەی دێرین ئەندامی(كۆڕی شانۆی با)یە پێدەچێت بەیاننامەیەكی نارەزایی لەوبارەیەوە دەربكەن،

ئەمە جگەلەوەی لە 3/25 وە هەڵمەتی ئیمزا كۆكردنەوە و پیشتگیر لە سلێمانی دەستپێكردوەو لەچەند سایتێكی ئینتەرنێتیشدا پشتگیریمان بۆكۆدەكرێتەوە..

دوابەدوای زانینی ڕێكخراوە خوێندكاری و قوتابیەكان و لەژێر فشاری ئەواندا چەند مامۆستایەكی بەشەكە بەهاوكاری بەڕێوبەر لەهەوڵی ئەوەدان كە دێرین قایل كەن كە واز لەم كێشەیە بێنێت، بەڵام تائێستا ئەو ڕازی نەبووەو پێدەچێت وەك خۆشی وتی لەدادگا كێشەكە یەكلابكرێتەوە!!

با ڕاستگۆ بین، ئێمە چەند نەتەوەیەکی جیاین و تەنها ڕەگەزمان کوردە
بێ ناسنامەیەکی نەتەوایەتی هاوبەشین

کەیسی زمانی یەکگرتوو 8

بۆچون

ئاسۆ بیارەیی
2007-3-24 سوێد
assobyari@yahoo.com

نە هەورامیەک لە کرمانجێک تێدەگات، نە سۆرانیەک لە زازییەک تێ دەگات و نە تاکەکانی کۆمەڵگەی ئەو زاراوانە یان ئەو زمانە جیوازانە خاڵی هاوبەشی پێکەوە گرێیان دەدات، ئەمە ڕاستیەکی تاڵە و دەبێ هەموومان پەسەندی بکەین.
زمان ئامرازێکی تێگەیشتنە بۆ گردکردنەوەی تاکەکانی کۆمەڵگە لە یەکەیەکی پتەودا، ئابوری هاوبەش کە کۆڵەکەیەکی ترە لە یەک نەتەوەدا، باری سیاسی و جوگرافی و زۆر لایەنی تر، لێرەدا دیسان بەشەکانی کوردستان(ئەو چەند نەتەوە جیایە کە ناویان کوردە) زۆر لەیەکتر جیان و پردی بەستنتەوەیان کەمە. ئەو خاڵە جیاوازانەی کە نەتەوەکانی لە ئامێزی کوردا جیاکردوەتەوە، لە ژیانی ڕۆژانەی گەلی کورد دا ڕەنگی داوەتەوە و ڕەگی داکوتیوە و کارێکی هێجگار زۆری دەخوازێت بۆ بەیەک ئاشناکردنیان(کرمانجی، بادینی، هەورامی و زازایی و..) کە بەڕوکەش گەلی کوردیان پێکهێناوە.
بۆ من و زۆر کەسی تر کە کوردستان و گەلی کورد وەک یەکەیەک سەیردەکەن و جیاوازی نێوان شاری قامیشلی و هەڵەبجە ناکەن، دیاربەکر و مەهاباد بە کوردستان دەزانن، وێنەکە لەلای زۆربەی پێکهاتەکانی گەلی کورد(نەتەوە جیاکانی کورد) وا نیە، بۆ نموونە بادینێک لە ئاهەنگیشدا هێندە بەپەرۆشە و سەما بۆ گۆرانی بادینی دەکات، گۆرانی هەورامی و سۆرانی لای بێ تامەو بەڵکو چەند جارێک لە ئاهەنگەکانی نەورۆزدا بە چاوی خۆم بینیومە بادیینەکان هۆڵەکەیان لە کاتی ووتنی گۆرانی زاراوەیەکی تردا بە جێهێشتووە(شاری فالشۆپین لە سوێد ساڵ 2006). ئەوە هێرش نیە بۆ سەر بادینی، ئەوە راستیە، بگرە ئەم سالیش بادینیەکان ڕێزی سۆرانیەکانیان نەگرت و تەنها حەیرانی بادینیان لێ دا.

نە بوونی بناغەیەکی ناسنامەی نەتەوایەتی گشتی لە نێوان ئەو نەتەوە کوردانەدا(هەورامی، بادینی، کرمانجی، سۆرانی..هتد) وەکو نەتەوەیەکی یەکگرتوو ، وایکردووە کە هەریکە ئەوی تر بە چەند شێوەیەک بچەوسێنتەوە و خۆی بە نامۆ بزانێت کاتێک تێکەڵ دەبێت لە گەڵ ئەوی تردا، بەڵکو کێشەی ئێمە زۆر لە شەڕی نێوان شیعە و سووننە دژوارترە، چونکە ئەوان یەک نەتەوەن یەک زمانیان هەیە، بە لاوازبوونی ئاین، یەکگرتنەوەیان ئاسان دەبێت و پێوەندیان دۆخی سروشتی دەگرێتەوە خۆی.

فاکتەرەکانی دوورکەوتنەوە نەتەوەکانی ناو گەلی کورد لە یەکتر زۆرن، لە وانە داگیرکەرانی کوردستان و بە موسڵمان بوونی کورد..هتد. بەڵام گرنگترین فاکتەر، لای خودی گەلی کوردە .

نوێنەرەکانی کورد، هێزە دەسەڵاتدارەکانی بەرپرسی سەرەکین لە لە دایکبوونی ئەو نەتەوە کوردانە، کە پرۆسەیەکی بەڕێوەیەوە ئەگەر کاری بۆ نەکرێت، لە یەک ترازان دەبێتە دوا ئەنجام.

دەسەڵاتی بادینی و سۆرانی، کە بەدەست دوو بنەماڵەو هێزی سیاسیەوەیە، ئەوان یەکێکن لە هۆکارەکانی دروستبوونی ئەو نەتەوە کوردانە. نموونە، هێندەی پارتیی بایەخ بە بادینان دەدات لە هەموو بوارەکاندا، شارێکی وەکو هەڵەبجەی پشت گوێ خستووە و بەڵکو ڕەنگە هەموو گەلی کورد، بە سەپانی بنەماڵە بەرزانی بزانێت کە بە بادینی دەئاخەفن. هەمان وێنە، بنەماڵەی تاڵەبانی بایەخی بێ وێنە بە شارۆچکەی کۆیە و سلێمانی دەدات بەڵام هەورامان ، گەرمیان و کەرکوکیان کردووەتە مەنزڵی سواڵکردن. دوور نیە ئەگەر سانی هەورامانیش بمایە هەمان شتی دەرهەق بادینیەکان و سۆرانیەکان بکردایە. سەیر لەوەدایە، کە ئەو نەتەوە کوردانە(بادینی، سۆرانی، هەورامی و زازایی..) بەو پەڕی جۆشەوەو بە ئاهەنگی زمانی داگیرکەرانی کوردستان هەڵ دەپەڕن. بۆ سۆرانیەک و بادینیەک گۆرانی تورکی و عەرەبی زۆر بە تامترە لە هەورامی، یان هەندێ هەوارمی بەهۆی نیزیکی زمانی هەورامی لە زمانی فارسیەوە، چێژ لە گۆرانی فارسی دەبینن. هەریەکە لە دەسەڵاتدارانی ئەو زمانە کوردیانەش لە کوردیدا، دەیانەوێت زمانەکەی خۆیان بسەپێنن بە سەر ئەوی تردا بە بێ بنەمایەکی زانستی(Giddens, sid 359, 2001).

ئەوەی ئاماژەم پێ دا، دڵۆپێکی بچوکە لەو ڕاستیەی کە زۆربەمان خۆمانی لێ نادەین و کاریشی بۆ ناکەین. ئەی چی بکەین باشە؟ وەکو باسمکرد، کاری دروستکردنی ناسنامەی نەتەوایەتی کورد، پرۆسەیەکی سەختە و بێ هەڵدیر نیە، سەرەڕای هەڕەشەی داگیرکەرانی ئاینی و سیاسی کورد، لە عەرەب، فارس و تورک.

دەسەڵاتدارانی باشووری کوردستان(بنەماڵەی بارزانی و تاڵەبانی) ئەرکێکی مێژوویيان لە بەردەمدایە بۆ لە دایکهێنانی ناسنامەی نەتەوایەتی کوردی، کە جێگەی هەستی هەموو کوردێک بێت لە باکورە وە تا باشوور و ڕۆژهەڵات تا ڕۆژئاوا. لێ ئەگەر بنەماڵەی بەرزانی تەنها بارزانی وەکو هێمای بەرزانی بزانن و سۆرانی تاڵەبانی وەکو سیمبۆلی سۆرانی بزانن، یان هەورامیەکان سانی هەورامی بە سەرۆک هەورامیەکان بزانن، ئەوا بێگومان ئەو نەتەوە کوردانە وەکو نەتەوەی جیا هان دەدرێن و جیا بوونەوە دەبێتە ڕاستی، ئەوسا پێمان دەوترێ نەتەوە کوردەکان .

چارەسەر

ڕاستە بارزانی هێمایەکی پیرۆزی بنەماڵەی بارزانیە و نابێت لە بیر بکرێت، بەڵام ئەگەر بێت و زیاتر لە پێویست بە سەر کێشە چارەنووسازەکانی گەلی کوردا بە گشتی سەپێنرا و بێ هۆکار ناوی لە هەموشوێنک ببرێت و لە ناسنامەی نەتەوایەتی پتر گرنگی پێ بدرێت و وەکو ئەتاتورکی تورکەکان بپەرسترێت ، دەبێتە هۆی دووبەرەکی نانەوە و بەربەست بەرامبەر ناسنامەی نەتەوایەتی و هوشیاری بنەماڵەی بارازنی بە دۆزی کورد. هەمان شت سۆرانی، ئەگەر سبەی مام جەلال ببێتە هێمایەکی ناوچەی سۆران، ئەوا دیسان بەشێکی تری گەلی کورد ناسنامەی نەتەوایەتی خۆی لە دەست دەدات و سنوورێکی نەتەوایەتی سۆران لە ناو کوردستاندا دروست دەبێت. هەروەها ماچۆ زمانەکانیش جیا دەبنەوە، چونکە ئەو دوو بنەماڵە دەسەڵاتدارە(بارزانی و تاڵەبانی) خۆیان

جیاکردووەتەوە و خەڵکانی تر بە کورد دانانێن، فەیلی و لوڕیەکانیش ئەو هەنگاوە دەنێن و یەکەیەکی تایبەتی بۆ خۆیان دروست دەکەن.

کەواتە دیسان، لە ڕۆژێکی وەکو ئەمڕۆدا کە دەسەڵاتی باشووری کوردستان بە دەست بنەماڵەی(بارزانی و تاڵەبانی)ەوە ، دەبێت هەوڵێکی دڵسۆزانە بدەن بۆ بایەخ دان بە نزیککردنەوە و ئاشنا بوونی بەشەگرنگەکانی کوردی(نەتەوە کوردیە دواڕۆژەکان) بە یەکتر و یەکسان بن لە دابەشکردنی ئەو دەسەڵاتە و سامانەی کوردستان، چ لەڕوی زمانەوە و ئابوری و سیاسیشەوە.

سەرچاوەکان

Giddens A(2002) .*Sociolog.* Lund: studentlitteratur